

Verslag klankbord toewijzing TOP & evaluatie samenwerkingsverbanden

Data klankbord bijeenkomsten: 8 en 13 september 2022

Datum verslag 27 september 2022

Inleiding

In de klankbordbijeenkomsten zijn twee projecten besproken:

1. Toewijzing door TOP Opleidingsplaatsen (ter bespreking)
2. Evaluatie van proeftuinen en samenwerkingsverbanden (ter informatie).

Deze projecten worden in samenhang uitgevoerd in opdracht van TOP Opleidingsplaatsen door Marike Schoneveld en Paul Poortvliet. De klankbordbijeenkomsten hebben het doel om belanghebbenden te informeren en te consulteren. Iedereen die wil kan deelnemen. De eerste klankbordbijeenkomsten vonden plaats in juni. Toen zijn de contouren voor de toewijzing op de korte en lange termijn besproken. Ook van deze bijeenkomsten is een verslag.

Bij de klankbordbijeenkomsten van september (dit verslag) stond de uitwerking van de toewijzingssystematiek voor de korte termijn (2024/2025) centraal. De projectleiders (Marike Schoneveld en Paul Poortvliet) nemen de inbreng en de aandachtspunten van de bijeenkomsten mee in de verdere uitwerking en brengen het onder de aandacht van het bestuur van TOP Opleidingsplaatsen bij het bestuur (besluitvorming).

In totaal hebben ruim 65 mensen deelgenomen aan de twee klankbordbijeenkomsten (8 en 13 september).

De antwoorden op een aantal vragen zijn aangevuld op basis van de laatste inzichten (op datum verslag). Aangegeven is wanneer dit aan de orde is.

Toewijzingssystematiek voor de korte termijn

Ter voorbereiding op deze bijeenkomsten hebben deelnemers een presentatie en een notitie ontvangen over de uitwerking van de toewijzingssystematiek voor de korte termijn. Het gaat hier om 2024 en 2025 (zie bijlagen die ook al eerder zijn opgestuurd). Het idee is om een getrapte toewijzing te hanteren met vier treden:

1. Zorgvraag per sector
2. Samenwerkingsverbanden
3. Continuïteit van opleiden
4. Loting

Aanvullend is er een traploze variant voor als er geen schaarste is aan opleidingsplaatsen.

Algemene reacties en vragen vanuit de deelnemers:

- *Opmerking:* Het kernprobleem is dat er te weinig plekken zijn om op te leiden. Het is dus altijd het verdelen van schaarste, waarbij elke oplossing voor het verdelen van opleidingsplaatsen suboptimaal is. De vraag is dus vooral hoe de schaarste zo goed mogelijk verdeeld kan worden? Daarbij is het logisch dat zowel naar zorgvraag en de kwaliteit van de opleidingsinfrastructuur wordt gekeken.

- De deelnemers aan de klankbordbijeenkomsten zijn in de basis te spreken over de getrapte systematiek, omdat meerdere relevante aspecten worden gecombineerd en niet meer alleen van historie wordt uitgegaan.
- Het geeft echter ook risico's. Het is in dit stadium niet goed te overzien hoe de systematiek gaat uitwerken op de toewijzing van opleidingsplaatsen. Het risico is dat het schade oplevert voor kwalitatief goede opleidingsinfrastructuren en dat het zich niet goed verhoudt tot het perspectief op de lange termijn.
- In de klankbordbijeenkomsten is *discussie over de volgorde van treden (argumentatie komt aan de orde de verslaglegging per trede)*:

Zorgvraag per sector als eerste trede:

Deelnemers uit vooral de ouderenzorg, gehandicaptenzorg, revalidatie, vrijgevestigde praktijken, zijn er voorstander van om de zorgvraag per sector als eerste trede te nemen

Samenwerkingsverbanden als eerste trede

Deelnemers uit vooral de GGZ en een aantal deelnemers aan de proeftuinen zijn van mening dat samenwerkingsverbanden centraal moeten staan en als eerste trede moet dienen.

- *Vraag:* Hoe lang zal deze getrapte systematiek gehanteerd worden.

Antwoord: De getrapte systematiek is een tijdelijke oplossing voor in ieder geval het toewijzingsjaar 2024 en 2025. Hoe lang TOP het daarna hanteert hangt af van een aantal zaken: de ontwikkelingen n.a.v. APV en welke aanpassingen eventueel nodig zijn in regelgeving voor een lange termijn oplossing.

- *Vraag:* In de uitleg wordt gesproken over de kans dat een POI een plaats krijgt toegewezen. Waar duidt dit op? Wordt er geloot waarbij de ene aanvraag (op grond van criteria) meer gewicht krijgt dan de andere? Of krijgen bepaalde aanvragen voorrang?

Antwoord: Ten tijde van de klankbordbijeenkomst moest dit nog bepaald worden. Inmiddels (ten tijde van dit verslag) is duidelijk dat aanvragen van POI die aan de criteria voldoen voorrang krijgen.

- *Vraag:* Welk effect heeft deze getrapte toewijzing voor nieuwe toetreders?

Antwoord: De systematiek geeft in verschillende treden ruimte voor nieuwe toetreding. Nieuwe toetreders kunnen aansluiten bij een samenwerkingsverband en er is een trede met loting, waarin nieuwe toetreders net zoveel kans maken als andere POI. Inmiddels (ten tijde van dit verslag) dat er voor het toewijzingsjaar 2024 niet meer apart 1% van de plaatsen wordt verloot onder nieuwe toetreding.

- *Vraag:* Waarom komt toewijzing naar regio's niet aan de orde in de systematiek?

Antwoord: Dit is wel verkend, maar de conclusie is dat dit voor de korte termijn geen onderdeel kan zijn van de toewijzingssystematiek, voor de lange termijn is het wel een perspectief.

- *Opmerking:* Kijk goed of de systematiek voldoende garanties geeft voor de jeugdzorg, ook voor het breed opleiden: de jeugd-gz-opleiding is maar zeer beperkt gericht op volwassenzorg.

Reactie ten tijde van dit verslag: . Veel jeugd GGZ is onderdeel van algemene GGZ instellingen. TOP kan geen onderscheid maken. De opleiding is gericht op de generalist en niet op een specifieke patiëntengroep.

- *Opmerking:* Het onbeschikt opleiden blijft een groot knelpunt. Het afsluiten van deze mogelijkheid leidt tot grote problemen.

Reactie: Dit valt buiten de scope van dit project en van de rol van TOP, maar het is wel van belang om dit signaal door te geven aan alle betrokken partijen

- *Ter informatie:* ActiZ heeft een brief uitgedaan naar VWS met een voorstel om de opleiding voor GZ-psychologen te laten financieren door zorgverzekeraars. VWS heeft hier nog geen reactie op gegeven.

Trede zorgvraag per sector

- *De vraag* vanuit de klankbord bij deze trede is vooral hoe TOP de sectoren indeelt?

Het antwoord is dat TOP hier nog naar kijkt. Het idee is om in ieder geval de indeling van het Capaciteitsorgaan als uitgangspunt te nemen, maar wellicht dat een aantal sectoren geclusterd worden.

- *Het pleidooi* van een van de deelnemers aan deze klankbordbijeenkomst is om niet teveel sectoren te hanteren, omdat het voor versnippering in het opleiden zorgt.
- *Verder wordt opgemerkt* dat binnen sectoren ook veel variatie zit. Zo zijn er ouderenzorginstellingen die zorg bieden in de gehandicaptenzorg (zoals NAH) en de revalidatie. Ook vanuit GGZ-instellingen wordt zorg geboden in andere sectoren. Hoe wordt hier mee omgegaan bij de toewijzing?

Antwoord: om te bepalen in welke sector een POI primair valt, gaat TOP bij de toewijzingssystematiek uit van de definitie van het Capaciteitsorgaan. Ook dit wordt nog verder uitgewerkt. Toevoeging op datum verslag: TOP gaat in het najaar een uitvraag doen bij de praktijkinstellingen naar de sector. TOP kan geen meerdere sectoren onder een praktijkinstelling registreren .

- *Vraag:* is voor de Jeugd-GGZ, die zelfstandig georganiseerd is en niet deel uitmaakt van een grote GGZ-instelling, voldoende bekeken of de indeling in sectoren en nieuwe wijze van toewijzen werkt?

Antwoord: dit is niet expliciet verkend, bij het verder uitwerken van de toewijzingssystematiek nemen we dit mee.

Trede samenwerkingsverbanden

- *Opmerking:* Door in de toewijzingssystematiek sectoren als trede te nemen, wekt TOP de indruk dat de PIOG alle sectoren moet aflopen om overal te kunnen werken. Terwijl kritische beroepssituaties het uitgangspunt vormen voor het breed opleiden. Dit is niet strak gedefinieerd in een verdeling over sectoren.

Reactie: In de communicatie is dit inderdaad een aandachtspunt. Een criterium voor de huidige proeftuinen is dat een regionaal samenwerkingsverband uit minimaal vier sectoren/settings

bestaat. Dit betekent niet dat een individuele PIOG vier sectoren doorloopt, maar dat in het samenwerkingsverband voor PIOG's verschillende routes mogelijk zijn (breed opleidingsaanbod aan routes in verschillende sectoren).

Het belangrijkste vraagstuk bij deze trede is hoe een samenwerkingsverband gedefinieerd wordt. In de notitie staan hiervoor twee opties:

1. De criteria die nu voor de proeftuinen gelden bijstellen, waardoor het makkelijker wordt voor POI om te kunnen voldoen.
2. De criteria die nu voor de proeftuinen gelden als uitgangspunt voor alle samenwerkingsverbanden.

Voor beide varianten zijn argumenten voor en tegen:

Argumenten voor variant 1: criteria bijstellen zodat POI makkelijker kunnen voldoen.

- Het geeft ruimte voor meerdere samenwerkingsvarianten, die mogelijk net zoveel bijdragen aan het breed opleiden.
- Bij visitaties is het beeld dat er meer samenwerkingsverbanden komen. Dat betreft vaak twee sectoren en dat is blijkbaar ook haalbaar.
- In een aantal sectoren zijn samenwerkingsverbanden voor het opleiden van GZ-professionals nog pril of afwezig. Hierin verschillen sectoren dus van elkaar.
- In huidige samenwerkingsverbanden (soms met twee sectoren, of een beperkt aantal POI) lukt het al om breed op te leiden. Het moeten groeien naar nog meer sectoren en partners kan verstorend werken voor de ontwikkeling van bestaande samenwerkingsverbanden. Het opbouwen van een infrastructuur in een aantal sectoren heeft een emancipatoir karakter.
- In grotere samenwerkingsverbanden is de grootste speler het meest bepalend. Dit betekent dat een POI een groot deel van de regie over de opleiding en de financiering uit handen geeft. Dit is een reden om (nog) niet aan te sluiten bij grote samenwerkingsverbanden.
- Het is niet eenvoudig om op de korte termijn aan te sluiten bij een samenwerkingsverband. Bestaande samenwerkingsverbanden zitten al vol en is er geen plek meer voor VVT organisaties. Daarom is het juist voor de korte termijn van belang om de trede sectoren als eerste trede te nemen.
- Het opbouwen van een verband over sectoren heen is complex en gaat moeizaam. De criteria voor de proeftuinen is voor veel POI lastig. Dit geldt voor alle sectoren. Er zijn ook grote GGZ instellingen die niet aan de criteria voldoen en/of er bewust voor kiezen om geen bestuurlijke samenwerkingsverbanden aan te gaan.
- De criteria zoals nu voor de proeftuinen worden gehanteerd, maken dat kwalitatief goede samenwerkingsverbanden niet meetellen in de betreffende trede. Er zijn POI die landelijk opereren en samenwerkingsverbanden hebben met andere POI in dezelfde of in andere sectoren (ook regionaal). Samenwerkingsafspraken worden gemaakt op het niveau van de PIOG, niet bestuurlijk. Dit voldoet aan de criteria van breed opleiden. Dit zou wel mee moeten tellen als samenwerkingsverband.
- Het is mogelijk om verbanden te formaliseren. Maar dat draagt in de kern niets bij aan de kwaliteit van opleiden. Het zorgt er voor dat een POI hier veel tijd mee kwijt is, die eigenlijk besteed zou kunnen worden aan de kwaliteit van de opleiding.
- Grote samenwerkingsverbanden vragen ook een grote organisatorische inspanning. Dat moet ook betaald worden. Het zou heel jammer zijn als daardoor nog minder geld over blijft om op te leiden. Het constructieve samenwerkingsverband is een veelkoppig monster. Dit blijkt ook uit ervaringen in bijvoorbeeld de onderwijssector.

Argumenten voor variant 2: hanteren van criteria die nu gelden voor proeftuinen

- Doel is opleiden voor voldoende én goed toegeruste professionals, een infrastructuur waarbij opleidingsroutes over meerdere sectoren mogelijk zijn is de toekomst. Neem dit als uitgangspunt. De getrapte systematiek geeft ruimte om hier naar toe te groeien.
- De proeftuinen functioneren goed, het zou jammer zijn als je de lat gaat verlagen omdat je daarmee een beweging die je beoogt (doelstellingen APV) niet op de eerste plek zet.
- Het hebben van samenwerkingsverband is geen uitsluitingscriterium. Met de getrapte toewijzing wijst TOP eerst toe aan sectoren. Als bij de tweede trap 'samenwerking' blijkt dat heel veel POI niet voldoen aan de criteria voor samenwerking, komen deze instellingen nog steeds in aanmerking voor opleidingsplaatsen.
- Als TOP samenwerking niet als eerste trede neemt, of het criterium afzwakt, is het effect wellicht dat POI uit een samenwerkingsverband stappen omdat ze afzonderlijk meer kans maken op een opleidingsplaats in een bepaalde sector. Dat is contrair aan de beoogde beweging. Door samenwerking als eerst trede te nemen, versterkt TOP juist deze beweging.
- Het feit dat het niet alle POI lukt om aan te sluiten bij een samenwerkingsverband is spijtig, maar dat heeft ook te maken met schaarste. Het gaat er primair om dat ieder samenwerkingsverband voldoende partners heeft om de toegewezen plaatsen voor die sectoren te accommoderen, dan blijven er altijd POI buiten de boot.
- Het is niet wenselijk dat het opleiden over heel veel POI verspreid wordt. Dat leidt tot versnippering. Er doen ongeveer 600 instellingen mee voor 800 plekken. Het doel is juist om tot meer concentratie te komen. Met als criterium dat een aantal kleinere POI deelnemen aan het samenwerkingsverband. Dan breng je kwaliteit, continuïteit en sectoren bij elkaar.

Vragen:

- *Vraag:* Moeten alle plaatsen waar een POI voor aanvraagt, in een route zitten met een andere instelling?

Antwoord: Nee, bij de beoordeling van de aanvraag wordt gekeken of de POI met deze plaatsen ook deelneemt in een samenwerkingsverband en of dit verband aan de criteria voldoet. Je krijgt deze plaatsen eerder toegekend dan wanneer je met deze plaatsen niet deelneemt aan een samenwerkingsverband (of bij een loting wordt er meer gewicht toegekend aan de aanvraag).

Het wil niet zeggen dat als een POI de plaatsen niet allemaal inbrengt in het samenwerkingsverband, deze plekken niet worden toegewezen (tenzij alle POI in dezelfde sector wel veel plaatsen inbrengen in een samenwerkingsverband).

- *Vraag:* Wordt breed opleiden in de toekomst ook mogelijk zonder een grote GGZ-instelling?

Antwoord: Hoe samenwerkingsverbanden definitief worden gedefinieerd komt aan de orde in APV. Toegevoegd op datum verslaglegging: In principe kan een samenwerkingsverband ook worden vormgegeven zonder een grote GGZ instelling, zolang zij maar voldoet aan de criteria.

- *Vraag:* Tellen meerdere samenwerkingen ook mee (bijvoorbeeld ene jaar VVT-ziekenhuis andere jaar VVT-GGZ).

Antwoord: Dit wordt nu niet gezien als samenwerkingsverband. Het is de bedoeling is dat er uiteindelijk bredere samenwerkingsverbanden komen waarin opleidingsroutes worden gemaakt. De uitwerking hiervan vindt plaats in APV.

Toegevoegd op datum verslaglegging: De criteria die gehanteerd worden voor een samenwerkingsverband zijn die van de proeftuinen.

Trede Continuïteit van opleiden

- *Advies van een aantal deelnemers:* neem ook onbeschikt opleiden mee in deze trede, immers er wordt opgeleid, dus basis van kwaliteitsargumenten zou dit mee moeten tellen.
- *Opmerking:* Voor HOV geldt dat in bijvoorbeeld de ouderenzorg korter wordt opgeleid dan in de GGZ. Daardoor gaan opleidingsplaatsen eerder naar grote GGZ-instellingen die al langer opleiden. Vanuit andere sectoren is dit niet meer in te halen. Zeker ook omdat onbeschikt niet meegeteld mag worden. Daardoor krijg je een scheve verdeling.

Reactie:

Met de zorgvraag in sectoren als eerste trede zou dit geen rol meer spelen.

Trede loting

- *Opmerking:* Met de drie voorliggende treden is de vraag of er nog iets te loten zal zijn?

Reactie: Dat klopt, met een simulatie zal duidelijk worden of de meeste plaatsen verdeeld worden in de eerste drie treden. Toegevoegd op datum verslaglegging: Vooral bij hoge schaarste zal niet worden geloot.

Reacties op de stand van zaken bij de evaluatie

- *Vraag:* Een vraag in de enquête is of je bereid bent om deel te nemen in een focusgroep. Wat is de kans dat je hiervoor wordt geselecteerd?

Antwoord: het hangt er vanaf hoeveel respondenten beschikbaar op het voorgestelde tijdstip en hoe het samenwerkingsverband van de POI er uit ziet.

- *Opmerking:* De vragenlijst is niet geschikt als je meerdere samenwerkingsverbanden hebt. Een van de deelnemers noemt dat de POI waar zij werkzaam is meedoet met de proeftuin en daarnaast nog aan allerlei andere verbanden door het hele land. Dit kan zij niet kwijt in de beantwoording van de vragen.

Reactie: De vragenlijst heeft inderdaad beperkingen. De vraag is om de lijst toch in te vullen, op verschillende plaatsen is het mogelijk om opmerkingen te plaatsen. Focusgroepen geven meer ruimte en ook de voeding bij deze klankbordbijeenkomsten nemen we mee in de evaluatie.

Vervolgstappen

Op 12 oktober is een bijeenkomst van TOP met veldpartijen. Daar komt aan de orde welke richting het bestuur van TOP kiest.

In november organiseren we weer klankbord bijeenkomsten om uitkomsten van zowel de evaluatie als de besluitvorming te bespreken.